

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Савастєєва О.М., д.е.н., доцент,

Продан Т.Я., к.е.н.

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, м.Одеса

Важкі історичні виклики сьогодення, яким довелося протистояти Україні, створюють проте фундамент для виокремлення нових векторів вітчизняного інноваційного розвитку, збільшують значимість забезпечення науково-технічного прогресу та інновацій як у напрямку зміцнення обороноздатності країни, запровадження суспільно важливих рішень, так і в процесі обґрунтування національних стратегій розвитку і повоєнної відбудови економічної системи.

Інновації генерують позитивні структурні зрушення в економіці та суспільстві, сприяють підвищенню продуктивності економіки, посилюють її здатність конкурувати в глобальному середовищі з економіками інших країн світу та забезпечувати стійкі темпи зростання в довгостроковій перспективі [1].

Активне впровадження інновацій задля досягнення сталого розвитку суб'єктів господарювання сприяє формуванню додаткових конкурентних переваг, зміцнює конкурентні позиції, призводить до значного нарощення чистого прибутку. Але ж саме сучасні геополітичні виклики, в яких сьогодні опинився глобалізований світ, суттєво посилити актуальність розвитку міжнародної наукової системи підтримки знань та інновацій.

Як зазначає Беялов Т., військові дії на території України значно посилити процеси деградації інноваційних екосистем промислових хайтек-секторів та, в першу чергу, серед промислових МСП, основними причинами чого є наступні: - більше 40% МСП просто зупинили свою роботу; - тим керівникам, що працюють в режимі елементарного виживання не до інновацій – лічені з них розглядають цей напрям роботи як пріоритетний, й такий, що має відношення до головного пріоритету – отримання бодай якихось замовлень; - багато інноваційних МСП до війни працювали на експортних ринках – сьогодні вони так само втрачені, або заморожені; - в режим виживання перейшли також десятки екосистемних акторів – університетів, НДІ, інкубаторів – акселераторів, бізнес-об'єднань, агенцій розвитку тощо [2].

Водночас, впродовж найближчих років Європейський союз планує створити суттєві стимули для інвестування саме у напрямку промислової модернізації, оскільки останнім часом Європейська комісія схвалила План дій щодо нульового забруднення, що спрямований допомогти перетворити Європейський Союз на кліматично нейтральну територію до 2050 року. Влітку минулого року країни Великої сімки уклали певні домовленості щодо виділення 100 млрд. дол. кожного року з метою фінансування проєктів збереження клімату в країнах, які розвиваються. Європейський союз вже активно сприяє екологічній трансформації

України в галузях енергетики, сільського господарства та транспортній галузі, надаючи 300 млн євро грантів та 700 млн. євро у вигляді позик. І це також не кінцевий перелік можливого фінансування. Спільна боротьба з агресором активно стимулює екологічні трансформації у країнах Європи, тому цілком ймовірно, що задекларовані обсяги фінансування матимуть тенденцію до зростання.

Але ж розраховувати тільки на майбутні репарації і міжнародне фінансування — означає знехтувати додатковими передумови для майбутнього прискореного економічного зростання. Отже, необхідно сформувати надійні умови для розвитку підприємництва, у першу чергу, того, що виробляє інноваційну продукцію з високим рівнем доданої вартості.

Рушайним фактором для активізації інноваційного підприємництва може стати застосування банківського кредитування. Тому окремі аспекти активізації і розширення можливостей банківського кредитування інноваційного розвитку вітчизняних підприємств в загальній системі фінансового забезпечення їх інноваційних трансформацій, набувають сьогодні особливого рівня актуальності.

Саме банківські установи часто виконують функції каталізатора економічних змін [3].

Втім, на думку Абрамової А.С., Марич М.Г., Попової Л.В., «банківський сектор України сьогодні не є повністю фінансово спроможним генерувати достатній обсяг кредитного забезпечення і відповідним чином обслуговувати інноваційний процес в Україні, а також не готовий брати на себе такі ризики» [4, с.185].

Діагностика банківського кредитування інноваційного розвитку підприємств дозволяє виокремити такі ключові проблеми його активізації та нарощення: повільні темпи інноваційних перетворень реального сектору економіки; наявність дисбалансу у темпах розвитку фінансового та реального секторів національної економіки; несприятливий інвестиційний клімат; правова, політична та економічна нестабільність; незахищеність прав кредиторів; низька ефективність бізнесу; відсутність належної інфраструктури інноваційного ринку, ринку землі та нерухомості тощо [5, с.15].

Для розвитку процесів кредитування банками інновацій необхідно розробити методіку інноваційного кредитування, яка б включала такі обов'язкові етапи: визначення методу кількісної оцінки інноваційного ризику, що створює умови для проведення якісного аналізу питань ймовірності досягнення кінцевої мети інноваційного проекту; визначення рівня впливу ризиків на інноваційний проект та обсяги непередбачених витрат і матеріалів; визначення критеріїв оцінки кредитоспроможності на основі прогнозування майбутніх грошових потоків позичальників, що реалізують інноваційні проекти; використання методичного підходу до розрахунку відсоткової ставки банку з урахуванням венчурної складової та компенсації ризиків банку, пов'язаних з реалізацією інноваційного проекту на стадії розробки інноваційного проекту [6, с.25].

Отже, в сучасних умовах в Україні банки здебільшого уникають кредитування інноваційного підприємництва через низку факторів, головними з яких виступають великі ризики, а також недостатність досвіду проведення ґрунтовного аналізу окупності інноваційних проектів, обмеженість кредитних ресурсів довгострокового характеру, складна військова ситуація в країні. Втім, даний вид кредитування в Україні потребує подальшого розвитку, а виокремлення основних векторів його активізації вимагають узгоджених і виважених рішень та дій представників всіх владних інституцій, а також банківського сектору. Розвиток інноваційного підприємництва в нашій державі створить основу формування довгострокових конкурентних переваг вітчизняних виробників на національному та міжнародних ринках.

Складовим елементом позитивних трансформацій можуть стати заходи щодо заохочення участі банків у проєктах створення (відродження, реконструкції) мережі хабів дослідницької і інноваційної інфраструктури - технопарків, інноваційних центрів, науково-навчальні центрів, інноваційно-технологічних кластерів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів інновацій та трансферу передових технологій, центрів комерціалізації інтелектуальної власності, регіональних центрів впровадження інновацій тощо.

Література:

1. Данилишин В. Про роль національної науки у відродженні України. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/515894_pro_rol_natsionalnoi_nauki.html (дата звернення 30.05.2023)
2. Белялов Т. Інноваційний розвиток підприємництва в умовах війни та в післявоєнний період. 2022. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20218/1/PIONBUG_2022_P066-067.pdf (дата звернення 30.05.2023)
3. Савастєєва О.М., Продан Т. Я. Кредитування розвитку приватного бізнесу з боку міжнародних фінансових інституцій. Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів : матеріали збірника Всеукраїнської науково-практичної конференції, 01 лютого 2023 р. Житомир : Поліський національний університет, 2023. с.451-454
4. Абрамова А.С., Марич М.Г., Попова Л.В. Кредитне забезпечення інноваційного розвитку економіки банківськими установами в Україні. Проблеми і перспективи економіки і управління. № 2 (18). 2019. С. 181-189
5. Гудзь О.Є. Банківське кредитування інноваційного розвитку підприємств: можливості та ризики. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. №1.С.12-19
6. Завадська Д. В. Банки у фінансуванні інноваційного розвитку економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Завадська Д. В. Одеса, 2019. 39 с.